

sau segittan

nimoro 91

setanburu kalo

san 1979

bp 24 - bamakò (mali)

telephon : 22104 — ccp : 0155

dòròmè 4

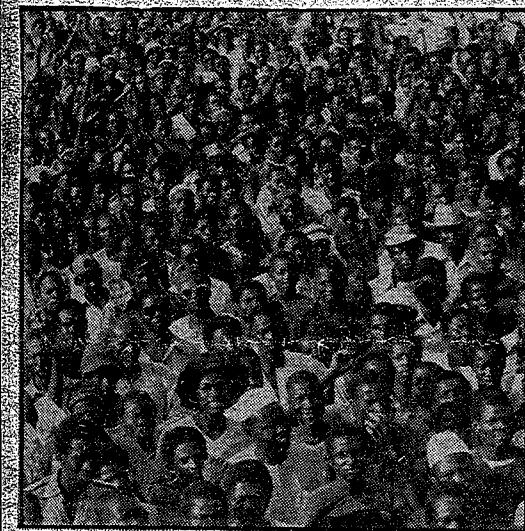
kibarudilalaw kuntigi : amadu ganyi kante

Kibaru

a bë bò kalo o kalo, faso ka kibarudiso ka yamaruya kònò

jamana ye san 19 sòrò

n'i y'a mèn jamana, jama don, mali ye jamana ye min y'a yerèta san 1960, setanburu kalo tile 22. o san 19 de ye nyinan ye. o don kumbèn kama, an bë mögòw fo baara, ben ani nyogòn kanu togò la.

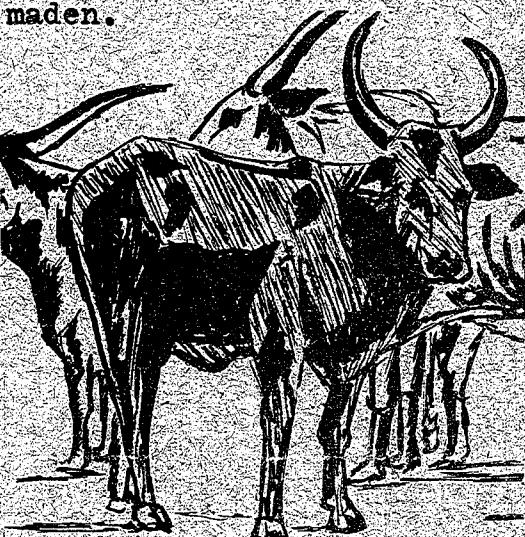
nafa caman bë misi la

kalan don

balikukalan damine-na dinyè kònò san 1965 la, kalankow minisiriw ka tònsigiba dò son fe min kéra teheran, iran jamana kònò. o san ani nyinan cè, setanburu kalo tile 8 kéra balikukalan ka seli don ye.

san o san, mali b'a seli kè ni wasa ani nisondiya ye, bawo, mali ye noba bò balikukalan kow la, kà tèmèn jamana caman kan. o kòlòsira, k'o dòn, k'o fò k'o jira dinyè bée la.

nafa tè sòrò baganw na, n'u ma ladon, k'u dumuni, k'u furakè. bagan b'i n'a fò hadamaden.

hadamaden bë se ka fèn caman ke a yèrè ye nka, baganw tè se ka fosi k'u yèrè ye.

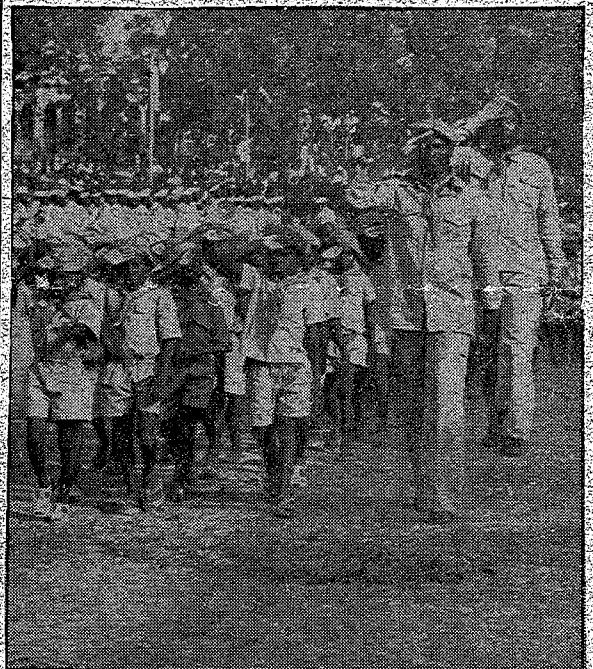
mali piyònniyew ka tukoto kunbèn

mali piyònniyew ka nyènajèba min kéra tukoto, o kéra sababu ye k'u ka je sinsin, k'a bén lakanal ; ladamuli ; lamoli ani jamana yèrè sago ma, denmisènw joyòrò la, jamana baara n'a ka nyetaa sira kan.

nyogòn dòn kò fè; nyogòn kanu kò fè; tulon ani yèlè kò fè, baara suguya caman kéra tukoto kunbèn in kònò, baara minw kéra sababu ye ka denmisènw hakili dayèlen.

nisondiya ani wasa min sòrò la tukoto piyònniyew ka nyogòn kunbèn in na, o fana bénakè sababu ye k'a nyogòn laben san o san, lèkòlibila la, mali yòrò wèrè la.

kibaru kanubagaw kuma yòrò

warabilen ni sonsan

don dò, warabilen ni sonsan tun bë ka nyògòn sòsò nin cogo la :

warabilen ko :

- sonsan, a bë ne ni n'fa ka kulusi jala cè, ne bë se k'a ta sògòma fo wula fè, ne tè n'fari shyèn.

sonsan ko :

- o tè se ka kè, warabilen.

warabilen ko :

- mun na, sonsan ?

- i ma deli a la. ne dun bë se k'a ta sògòma fo wula fè, ne tè n'kèrè fila filè, ne tè n'kò filè.

- o tè se ka kè, sonsan.

- mun na, warabilen ?

- i sòn t'o ye. o tuma na, an k'a daminè, a na dòn, tinyè bë min fè.

u y'u sonsoro. sonsan y'a tulo kelen wuli, ka kelen jigin, a bë ka warabilen filè. o fana bolo fila bë a kuberekuruw kan, o bë ka sonsan kòlòsi. u tor'o cogo la, fo ka taa tile tilancè se.

kabini tuma jan, warabilen sigilen bë k'a farikolo fan bée filè, a b'a fè k'olu shyèn. a bë to k'a tègè fila lajè, olu tè mago nyè. nka, a t'u lamaga, janko k'u maga a fari la. a bë jòrò sonsan kana yèlè a la, k'a lamaloya. o waati kònòna la, a bë k'i hakili munumunu, ka fèerè sòrò, min b'a mago nyè. sònì dòròn, a pérènna, a ko :

- sonsan, ne warabilen filè. sonsan, n'bè

kuma i ye bi, k'a fò, ne taali laban kèlè yòrò la, ne joginna sinyè caman.

- ne b'i danga.

- owo, kisè dò tun bë n'bugò n'kaman-kun kan, kala kisè dò tun bë ne woro sògò ka bò, nègèden dò wèrè yé n'cèkisè kolo kari.

o joginnidaw jiratò a fè, a b'a fari shyèn o kònòna la. sonsan hakili bë nin bée fè kegunya la, o ma se ka nyinè k'a fò, a ka kan ka kungo kònòna kòlòsi, a kinin n'a numan an'a kò fè. a tun b'a fè k'i kò munun. nka, a tun bë maloya warabilen ma, o n'a ka yèlèw. a y'i to a tulo fura lamagali la kelen kelen, k'i miiri hali sa fèerè la, min y'a yèrè sago ye. sònì, a pérènna :

- warabilen, ne sonsan filè, warabilen. a bë ne ni n'fa siya cè, n'bè se k'a fò i ye ko ne fana, kèlè yòrò la, ne nòminèna ka bò fan caman fè. nègèdenw ni kala-kisèw tun bë bin n'lamini na. walasa u kana n'sòrò, n'tun bë n'pan pan n'kinin fè, n'numan fè, ani yòrò jan wèrèw la.

- a bë ka kuma ni jirali tugu nyògòn na, a bë to k'i pan ka taa fan bée fè. a b'i to o la, k'a lamini lajè fo yòrò jan.

nin bée b'a jira k'a fò ko fosi tè se ka warabilen ka farishyèn ani sonsan ka yòròfilè bali. u bée b'u da cogo de sira fè. sekù tunkara kula

kuma kòròmaw

juru nin kelen ye dinyè siri.

balima cè saba. kelen bòra a la, a tò fila ma se ka fèn kë tugun.

dennin y'i dòn, k'i dòn, ka kònòta.

jiri bée ju ka bon ni jiri in ju ye. nka, o den ka bon n'u bée den ye.

fèn dò bë, o b'a mòden wolo, k'a sòrò fèn tòw b'u den wolo.

kònònin b'i filè ka kasi jiri balen na. modibo jara kòjan

mamamuso kònònin dò kèra, a ye den kèmè sòrò. halibi, a bë filèli kë den ko la. sidi keyita tumuba

cè kelen, a fa fiyennen don, a ba fiyennen don, a muso fiyennen don. a ye nyè fila sòrò, a ka kan ka nyè fila nin di jònni ma nin mògò saba la ? fufa jara werekela

sòrò tè se ka kè minèn kò. o de kòsòn bée kakan k'i ka baarakèminènw ladon konyuman; k'a masòrò, a bë fò, k'i mana a mèn gòngòn duru, i sen fila bë dugu ma de.

B.L.Bilo

ja in ye nar
sènèkè sèri
an k
yèlè

donsokè
ramogò tac
u nalen,
a karamog
la. nka,
yòrò la,
kelen kò.
don dò la
cè la, a b
y'i kan to
- ne karan
o bë kèmè
ye dajèsar
manw t'a l
ra, dajèsa
misènmanw
o kuma b
ramogò na
- dajèsara

kibaru kanubagaw kuma yòrò

ka bò dègèla

ja in ye naman ka kòoriforo de ye dègèla. ja in na, aw nyè bò cè naani de ja : musa kanté, sénèkè sèriwusida nyémögòba. siraman tarawele, kaaba cikèlakòlidèn. bubakari kulubali, balikukalan kuntigi kaaba. ani naman denkè min b'u kò fè.

sénèkè sèriwusida min nyèsinnen bò mandenkaw ka sénèkè konyèw ma, o nyémögò musa kante ye taama dò kò kangaba kafo kònò, zuwèn kalo la.

o taama sen fè, musa kante sera dègèla. dègèla ye dugu ye, baarakè dugu don. dègèla ni kaaba cè ye kilo 6 ye.

musa kante ye foli ni tanuni kè, ka nyèsin dugutigi n'a nòna ani dugu mògò bée ma, a ko bi y'ale nisòndiya don dò ye. bawo, k'a ta kalanso kònò fo foro kònò, balikukalandenw ye u se ko n'u dòn ko jira. o nisòndiya tè se ka fò ka se a dan ma. barisa, dègèlakaw ka ijiali, ni césirili kalanbaliya kèleli la, ale nisòndiya ko y'o ye.

an bò bi min na, dègèla kalandenw de bò foro suma, ka taari kelen jate nyini, k'o nògò fana hakè dòn, ani ka kòori furakè cogo nyèfò taamakèlaw nyè na. kalandenw ye o waleyaw bée lajèlen fè-sèfèse, k'o se a dan na.

o tèmènen kò, dègèlakaw ye u fèlaw jira nyémögòba la :

- gèlèyaw la (cikèlakòlidèn sigili dègèla)
- dèmèw la (liburuninw, sénèkè minènw)
- sigikafò sanga ni waati bée la.

o la sa, yamaruya dira balikukalanden bée lajèlen ma nyémögòba fè, k'a lase sénèkè kuntigi ma, a ka sénèkè minènw suguya bée juru don kalandenw na.

bubakari kulubali
kangaba

an ka yèlè dòonin

donsokè cè kelen kèra, ale n'a karamögò taara tilema kè nyögòn fè. u nalen, ale taara u ka dugu la, a karamögò fana taara a ka dugu la. nka, o y'a sòrò, u ka taamakè yòrò la, ale ma fosi sòrò dajèsara kelen kò.

don dò la wula fè, gèlè kan jama cè la, a bò u ka taama kuma na. a y'i kan to :

- ne karamögò ye dajèsara min faga, o bò kèmè duuru bò. nka, ne yèrè ye dajèsara min faga, dajè muso manw t'a la dè : dajèsara, dajèsara, dajèsara, dajèsara dama dama. misènmanw t'a la, musow t'a la.

o kuma bò foori tuma min, ale karamögò nana i jò. a ko :

- dajèsara kelen.

mama tarawele
ginyan

nin kèra cè dò ye, an'a muso, nyamakè tun bò muso in fè. muso tun bò to ka kini nama tobi ka di a furukè ma. o y'a sòrò nyamakè ni muso bennna a la. jiginè man-kannin dò tun bò muso fè gabugu kònò.

nyamakè tun bò don o kònò k'i sigi. muso tun bò a niyòrò dumuni bò ka di a ma jiginè kònò. a b'a fò a ye ko ni na banna i b'a fò n'ye. cè tun bò dumuni kè. muso fana tun bò na i kurubè-kurubè gabugu kònò. cè b'i to jiginè kònò ko ne ka na banna, n'o kèra, muso bò na soli ka kè cè kun. u tora o la sa fò don dò la, furukè sòmina o wale la. o y'a sòrò cè bò jiginè kònò. furukè y'i yèrè kè ko dò kè baga ye gabugu kònò. cè y'i to jiginè kònò ko ne ka na banna. o la sa, furukè ye na daga falen na gonima na, k'o ta k'o suuru cè kan jiginè kònò. o yòrò bée cè ye n'jo kè gafan ye a kun na.

n'balimaw, ko o ko a bée bò laban timyè de la.

musa kanè
kenènkun bugukòrò
la (kulukòrò)

balikukalan

kaadòkanmènnaw ka yòrò

amerikè ambasadèru mali nè dan le, jarju deeru minisitere emè le, waru le arusègè marju le minisitere emè le, amerikè be gana waja baru biro mali nè dan gò kubarjan le, dogo ebe nè digiya wèin gòbe le, mooti numò kubarjan guwèrenèeru emè le, dogo womò nè digiya wèin gòbe le, inè èju emè be, gire teeremo emè be, ama ei jèelè, maniye ginu dòi.

e le òniyè le, e le yoi le, amiru le, pomodoju inè naw le, yaanw sò kubarjan le e wa maniye ginu dòi gin.

ei sègèrè ga kinè unube èsi èli wò gin, e wa unube bawati gin, e wa ku unube unati gin.

pomodoju, ana wajuw dèi ire la, ko dèi wèegu ebe, emè nè kinè èli diyèbiyai. wèegu ebe ana emè nè boi biyai, kòrò numò nè boi biyai.

pomodoju waruwaranw anaï, ko dèi waru birè kajuwonè turu òn nè danaanyu, emè bara ga.

yuwò emè yu tònu 140 kilo 300 bénin. san'kilo emè goonu tònu 9 kilo 200. birè emè gire ya ga, waru birè birèw sò joo nè maniyewòin. anakuju sòy ùn galu dòmònè, ana emè nè wogotoro

wòlò, sari yabele, sari le waru inèw nè sò sarai be, ga kanè pomodoju ana nè wogotoro 21, sari 28 kò.

waru birè biro mooti nè dan, ana puu nè waru birè birèw danaa boja sè, bai wooi birè nè emè dere ga : kòginu, pomodoju nè waru birè birèw turu yadan, wo ana i ginu biya, sò joo nè emè dèi maniyè wò.

waru kaana inèw nè dere ga, wo inèw gamu nè binugu bana yegerenyu le, mi-nè bana tumonyu le, anasara binugu bana minè nè kunonyu le èsi dereu wò.

minè kanè yènèi e yado, jarju ginu minèi, emè jarju nè jugò emè bë, birè le minè kò nè tagaru bëbèdein. manugu emè nè, minè kò anakuju puu yènèniye, pomodoju ana puu waru, kaana dededo.

pomodojubènw e wa nimèkana unube dèi ònyònòu gin wa, dògòw gènyu : «giniminè, baga le binyènè biya ye, yalu yanya inèin».

e wa iye bai dò, unube dèi ònyònè jaganyu gin.

inè naw jarju ana emè nè yuwò danaanyu, òniyè ebegò sèrèi, kubènw emè le, yerunw emè bara ga kèelè goonin le,

be wa banupaga poo wa.

jarju inèw nè nimè yèsè ga, emè iyanu, juganyu, kinè emè ya aa kò. jarju òbì gire yaukò ye, sò joo nè kai emè kikilédo. jugò kaana bëbèdein, dabulu kaana dededein, waru sibègo ma arusègè máju sibègo, waru sibègo, janu deerew emè be sò joo nè emè bara bëbèdein : minè bana tumonyu le, minè bana waranyu jan le, bana ko gèliyènyu jan le. jarju dea ye, emè jugò kòbe tòhja ye nañaidenè. jarju òn gire yaukò ye, sò waja nè emè mòniya ye tumò bara bëbèdein, ana emè sò mòniya ye yegere bëbèdein. kòginu, gojutere sibègo emè bana jinhu tògu denhi denhi jugòhyu le, terjenyu le, jòrjonyu le dededein.

jarju ginu emè nè jañaderew lèy wòin. jarju unuw 108 wòin, anranw le yaanw le, yaanw 53 wòin. jarju unuw jarju ginu lèye nè toin. jarju nè ma, birè dei nè ma kijè gaila be deabe, e yabaanyu ye, yènè bëbèdein.

kawuru kanai, sò emè palaniyai, nè, ya pooli, doolu pooli, banupaga pooli, mainye ginu dòi.

pomodoju, iyèpilu sòiye bai 26, a. 1979
jarju unuw

oru yanu yoai

oru yanu yoai.
oru kinè ginai.
oru yanu yoai.
minè soriyai.
oru yanu yoai.

oru nawanbe puu sangiyai ;
oru timè puu kinè manai.
u inè ko yajè ay ma ?
ya inèw goju tere puu boonò.
oru aña kunati wa ;
daburu womò puu dogai wa.
e inèwbe wè jouru nanai ;
selaru womò e nè gaara manhi.
nananai : pana ebe minè nè gojè,
kubana ebe kana ko nè gojè, iya ko ne yajè.
adama unuw puu inelei,
oru yanu yoai.

banyakara kumadau diyè; u.d.p.m.
kubarjan, yaanhu kubarjan, birè birèw
kubarjan, jarju unuw babe kubarjan,
jarju deerew emè le, ba unuw be.

dògò jarju inèw jarjin boi le, mu èsi ei poonòuwòn. emè banyakara nè mòniya dògòsò deeí wènè, ga sò emè tòhò bëbèmòjè tagarai wèin. nè bamaranw, pulòw ginu emè dògòw kana nañanè, emè iyanu, juganyu, kinè emè kalyai. nè iye gala ye, atèmu emè mananòu giye emè pagiye mamañèdein, ko le digèniye adunòñ kaana girèdein.

muse emè, jugò womò le, munyòn womò le, birè jugu womò le dèi emè èsi birèpoo wo nè tagaanyu. inèw ko dèi birè dagatiya iye òn nè wèin kana, birèpooli. dògò atèmu gire yaido sagu, emè ei duranyu.

ama baginu min mònò.
ama inè naw jarju biro diyè gire jeyá.
ama baginu dana.
ama atèmu wajamò.
ama mali dana.
ama gire woi yamò.
doolu pooli. sò mu sèbe òn woi.

an bè sen kan

magonyèkalanw bè ka caya

kibaru nimòrò 56 kònò, san 1976 òkutòburu kalo la, wale kura dò kofòra, min kèra nosonbugu dugù kònò, n'o ye magonyè kalan ye balikukalanden kalannenw kun. kabirí o tuma, magonyè kalan dò wèrèw kèra yòrò dama dòw la. kibaru ye dòw kofò, i n'a fò, cikè kalan min kèra suransantumuntò, koperatiwu konyèw kalan min kèra keleya, ani kènèya kalan min kèra fasa ni bananba. dòw fana kèra yòrò dòw la, minw ma kofò kibaru kònò. hali bi, o wale nyuman bè sen kan. awirili kalo témènen, an ye lètèrè sòrò ka bò yòrò saba la, n'o ye buguni ye, ani geelenkòrò, ani fu. o lètèrèw b'a jira ko balikukalanden kalannenw mana caya yòrò o yòrò, magonyè kalan dò bè se ka kè yen. balikukan baarada nyémögòw kòni sago bè o kalan nyògòn ka caya, fo ka se mali dugu bée ma. bawo, o wale de bè kè sababu ye, kalan kèlen nafa ka ye, nyètaa ka sabati.

ka bò geelenkòrò

wale nyuman kèra an fè yan, n'o ye koperatiwu mögòw kalanni ye, nafasòrò siraw yiriwali la, ani hadamadenya siraw sinsi la.

an cè segin ni muso naani tun bè o kènè de kan geelenkòrò tile tan ni duuru in kònò, k'a ta awirili kalo tile 17 la, ka na a bila a tile 30 la :

gèlen sidibe	federasòn kuntigi
nancémögò sidibe	kèsutigi dankan
dènba sidibe	feerelikèla
mamadi sidibe	sannifèn konyèw ciden
nanfede sidibe, tumani sidibe ni nanmori sidibe	tumani sidibe ni nanmori sidibe
fanta sidibe	kòlòsikèlaw sannifèn dontaw ni bòtaw cè
adama sidibe	timminèmuso
bintu nko kònè	lakòlikaramögò muso
mariyamu sidibe	lakòlikuntigi muso

karamögò fila nana an fè yan, n'olu yé tahiru tarawele ye, keleya balikukan nyémögò, ani mamadu danbèlè, koperatiwu baarada karamögò yanfolila.

anw dòw tun tè foyi dòn. nka bì, an kalanna balikukan na, ka se joona ka sèbènniw ani jatesèbènw matarafa, ka koperatiwu baara témè siraw faamu. o sabu bòra an karamögò ka se ko damayira an'u ka dusumanò de la anw kalandenw kòrò. foli b'u ye.

u ye hakili nyuman sòrò k'anw bila sira. o la sa, an fana naniye ye ka témè kalan in fè, ka baaraw kè ni kalan dòn niya ye, k'an jòyòrò fa, walasa, an ka koperatiwu kònò nafasòrò siraw ka yiriwa, k'a masòrò geelenkòròkaw ani koperatiwu nyémögò ye dannaya min da anw kan, u kana tigè an na.

kalan in kònò, waleya caman jirala an na kuntigiw yèrè fè : mamadu jalo, n'or'ye balikukan nyémögò ye buguni, ani nci sangare, n'o ye koperatiwu nyémögò ye yanfolila. foli b'u ye, olu minw nana an kumanyögònya, k'an hakilisigi kumaw fò an ye kalan sen fè.

démènyögònya baaraw la ani hadamadenya siratigè la kalan in kònò, an

ka kumandan cèwulen kulubali ani an ka lakòliso kuntigi ma tò to dè.

kalan labanna ni faranyögònkani ani hakilijakabò ye, dugu baara kuntigiw, jekulu kuntigiw, kumandan, ani cèkòròbaw bée fè, k'an bolow sògò nyògòn na, nyètaa baaraw latèmè cogo nyuman na, dugu kònò ani dugu kò kan.

mamadi sidibe

ka bò buguni

an ka koperatiwu kalan in daminèna awirili kalo tile 17 dòn san 1979, sògòma da fè.

o diyara an ye kosèbè. o kèra sababu ye ka jira an na ko fosi tè sòrò yiriwa ni kalan ni jèkabaara tè. kalan in kèra fèn

ye, min kèra nafasòrò fènba ye.

o diyara an ye kosèbè. an b'a nyini nyémögòw fè, u kana a kòtigè tugun.

o la, ni sinyè wèrè ta bè kè, an b'a nyini nyémögòw fè, u k'a kè kalo kelen kònò, fonènè waati la. kalandenw

ka bò fu

k'a ta awirili kalo tile fòlò la, fo a tile 8 dòn, kalan nafamanba kèra fu, kaaba kafo kònò dugu duuru fè, n'olu ye fu, farangyan, dangakòrò, sèlen, ani kotonna ye. mögò tan de ye kalan in kè.

kalan in sigira sen kan mögò dòw fè, minw nyèsinnen bè an balima kungo kònò mögò ka kènèya n'u ka hadamadenya nyètaa kun ma, n'o ye adiriyen ani wishi ye. olu bè baara nin kè tòn tògò la, min sun bè holandi jamana kan.

kalan in tun bè niwakini di cogo kan, an'a jòyòrò n'a nafa, sumaya kèleli la mögò farikolo la. kalan in y'a to, an balima sènèkèlaw y'a dòn ko fura bë

mögò kènèya. nka, saniya b'a sinsi, k'u yèrè lakana fana.

dugu duuru mögò ye kalan in baara kè ka se a dan ma, kalan in bannen, niwakini buwati kelen kelen dira dugu ma, min sòngò ye dòròmè 1500 ye, ani faramansin buwati kelen ni fura suguya caman b'a kònò, i n'a fò, kunkolodimi fura, kònòboli fura, joli fura, kònòdimi fura, nyèdimi fura, ani nyindimi fura. o bée lajèlen sòngò ye dòròmè 12000 ye.

o siratigè kelen na, fukaw ye tile kelen kè dugu saniya baara la.

bubakari kulubali
kangaba

alikawu kònè ka maana:

cèmandali

a nana dugutigi sigilen sòrò a ka bulon da la.
 dugutigi ko : "kòri a ka di ?"
 ciden ko : "a man di."
 dugutigi ko : "a dun kèra di ?"
 a ko : "anw taara a sòrò,
 fula min bè yenninnò,
 an nyögòn kunnyè duuru.
 min bè bée kunna, a ko,
 n'ka na a jèya i ma,
 an dama mana bin u kan,
 hali sanga cibaga tè sòrò an na,
 ka n'a fò a' ye ko an bée sara.
 i ka dabali kè, ka ci bila dafèduguw rò,
 u k'an dèmè, hali ni cèbò ye,
 hali mògò fila fila,
 an n'an yèrè filè u la.
an mana dèse, an ye boli o tuma."
 dugutigi ko : "a' ma baasi fò.
 mògò mušo den, ani i den, kelenw tè.
 kabini a' bè bò sògòma in na,
 ni ne y'a dòn, cèmandali ncikòrò t'a' rò,
 cèmandali babilen t'a' rò,
 ne y'a dòn, aw taatò don, aw natò don.
 nka, n'a' bè mògò nyini k'a caya,
 taa a fò u ye ko u ka na so,
 bée ka na i ka kulusi filanan ta, k'a di i ba ma.
 a' baw mana kulusi don, ka fara a' kan, a' na caya."
 ciden ko : "o tè baasi ye.
 ne fana na se k'o lase."

a yèlèmana, a nana ka n'i jò, a ko :
 "dugutigi, n'dara min na, a kun cilén don.
 a y'an ba nenì de.
 a ko an ka na an ka kulusi filanan ta,
 k'a di an baw ma."
 u ko : "a tè ta k'a di an baw ma.
 nka, anw tèna bin nin fulaw kan.
 ale nyè t'u la, ale dalén bè so,
 anw de nyè b'u la. u bon marifa t'anw bolo."
 cèmandali so silamèya kèmè wolonwula ni dèbè,
 fatama denkè cè fila bôlen kò a la,
 mògò kelen m'a fò : to n'ka n'ka marifa lajè,
 yali n'a ye sé kà mògò faga,
 wali a tè se ka mògò faga.
 u ko : "an dun b'a kè cogo di ?"
 u ko : "an bè segin."

taa ye o waati bò tuma min na,
 ni babilen bè sanfè,
 a kan bè jònw ma : "taare bangu".

a fa fatama bòra bulon kònò, a nana,
 a ko : "babilen."
 a ko : "naamu."
 a ko : "babilen."
 a ko : "naamu."
 a ko : "babilen."
 a ko : "naamu."
 a ko : "n'kannyè bila ko saba,
 tu, babilen,
 e ye bamananden cogo min ye, ne t'o dòn.
 yali e bòra ne yòrò min, ne t'o dòn.
 cèmandali silamèya kèmè wolonwula ni dèbè
 bòra ka taa cèmandali misiw nòfè magèn na,
 e de bè sanfè, i kan bè : "taare bangu."
 ne ka ncikòrò bè kuma o kuma fò, a b'o wale kè.
 e de ko, n'a tè yòrò min, i bè yen.
 sow taa ye nyini ka dinyè ko bée lajèlen bò,
 e kan bè jònw ma : "taare bangu."
 o bè kè mun de bangu si ye ? babilen, n'tigèr'i la.
 ni misiw magènni don, an n'a fò, o kelen don.
 i seginna, i y'a dòn, soboli na don ye bi ye,
 i y'a muso bila ka taa kungo la,
 a ka taa i ka finiw ko.
 muso fila b'e yèrè bolo, i m'o dò kelen bila ka taa.
 a bè ne nyè na, i y'o kè k'a da kun de kan.
 jaa, e yèrè ye bamananden si min ye, ne t'o dòn."

a ko : "baba."
 a ko : "naamu."
 a ko : "kabini e ye ne wolo don min,
 hòròn b'i yèrè fisaya ko o ko ma,
 e y'a ye, ne y'o kè ?"
 a ko : "i ka fisa nin kònì ma."
 a ko : "babila."
 a ko : "naamu."
 a ko : "n'kòrò ncikòrò ye datigi de ye.
 a taatò ye kuma min fò n'yé, n'b'o de jira a la.
 a ko, n'an ja sera ka sigi soboli jatigè fè,
 k'an ka bème ka bon ni bulonni kannabò.
 n'b'a jira a la de, a k'a dòn,
 soboli na don ye bi ye,
 an b'a kannabò k'a bèn o ma.
 n'bè baara min kè kofè,
 a bè na a sòrò, n'y'o kè.
 nin kan'i dusu bò a nò na.
 kèmè wolonwula ni dèbè min taalen filè,
 dòn ka di kuma caman ye, fò man di o ye,
 o kèmè wolonwula ni dèbè, kabini u taara,
 u jònw don, u tè se ka mago fana dila.
 nka, mògò ye min ye, i yèrè da kan'a fò.

babilen

ni n'tora ka jigin sisan, k'a fò, magèn taara,
datigi don, a mana na don min,
a bèn'a fò : n'dôgô babilen,
sow y'aw tèmèn yòrò min kunna,
o de ye nin ye wa, n'u jara ka nyògòn to ?
n't'a fè, a k'o de fò n'ye.
n'tò man ca, n'tilatò filè.
a taa don, bèma min fana ko a ka taa,
n'b'a jira a fana na de, a k'a dòn ko
kògòw ka jan nyògòn ye de,
u man timi nyògòn ye.
n'bè baara min kè cèw la kungo la,
n'b'a kè o jòlen nyè na.
n'a y'o jè, i dusu kana bò a nò na, baba.
taa i sigi i nò na."
a ko : "baasi tè."
fatama seginna ka taa i sigi.

fatama taara ka t'i sigi tuma min na,
fatama denkè fòlò nòkanda tilara
bògò cè la tuma min na,

a nan'i jò a musonin ncinin na,
mama jèman na, a ko : "mama jèman."
mama ko : "naamu."
a ko : "i bè dabali kè, i ka n'coli ji bila."
mama jèman ko a ma, a ko : "cè farijugu,
n'i ye sanji ye ka wulu bugò,
a b'a tigi de makònò.
n'a y'o jè, a sen ka di o ma kojugu.
n'i y'a ye, kabini magèn taara,
siga bè kuma si bée kan k'a fò,
n'a bè k'e tòorò, a bè ka anw tòorò.
i tun k'anw bila,
anw ka taa nin finiko in na,
an b'o fisaya nin kuma ninw ye."
"èè", a ko : "musoya ye mònè ye."
a ko : "mama jèman,
n'kòrò ncikòrò, an'a muso siga,
e m'a dòn, u bée bée jeli kuma de fò ?
ni hòròn kuma tè, olu ka kuma bè mògò tòorò ?
taa n'coli ji bila.
n'bè baara min kè sisandanin in na, i b'a ye."

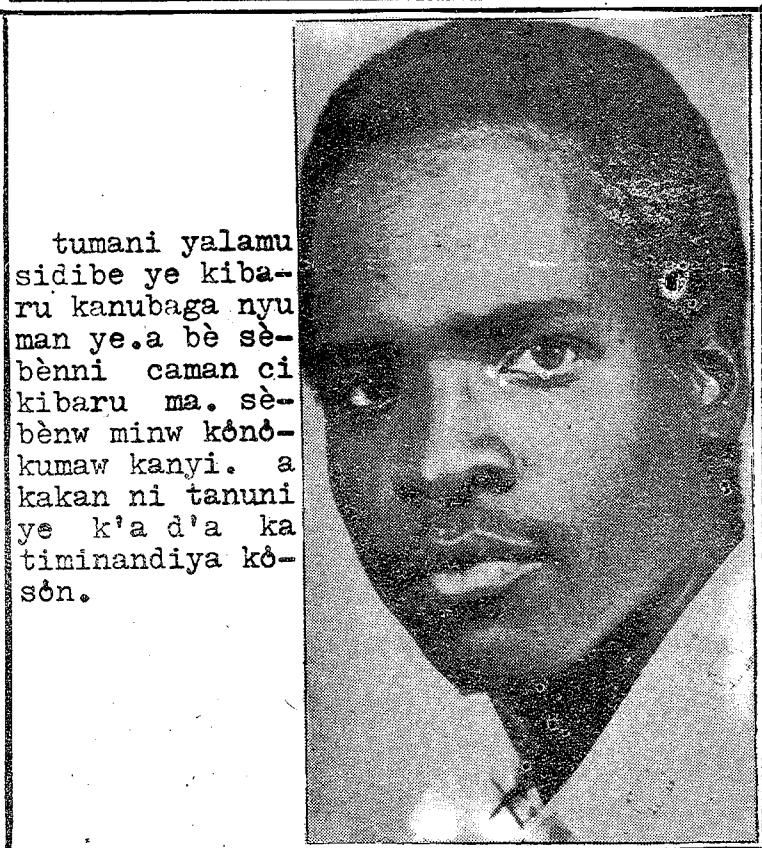
4- cèya ye gundo ye

a taara ji sigi, a y'i ko.
a sòròla, ka don so kònò.
daga kasa go min bè yen, a taar'i ko o ji la,
fo bilenw wòyòra a nòfè.
a jara tuma min na, a ko :
"mama finman, na ni sèbènw ye."
a y'a fèrènfèrèn fa sèbèn la, ka n'a sigi a kòrò.
a b'i sigi ka min don,
a b'i da ka min don,
a b'i nyòngiri ka min don,
a y'a bée dulon a dulon yòrò la.
so kamalenba in dandalen bè k'a makònò.
a ko : "a' ye kirike da jube la."
u ye kirike ta, k'a dà jube kò rò,
ka nugure saba ji ja a la,
fo a y'a numansen yonkon k'a bò dugumana na.
a ko : "mama jèman, na ni dafila ye."
mama jèman ni dafila nana,
ani garina ni jèmè.
a yèlènna k'i sigi sokè kò rò.
a ye so kamalenba in bée jòlen to,
a ye cè saba tòmò u la,
cè saba min bè,
kòngò ni jì minnògò si t'u ka mògòfaga sa
tile bò k'a bin kòno, a yèrè ka danyèrèlaw,

a ko : "aw ka minènw ta.
tòw, aw ka tèmèn a' ka ciya fè."
u y'u labèn tuma min na,
a y'i jò mama finman ni mama jèman na,
a ko : "ayiwa, n'bèna taa."
u ko : "cè farijugu, an makònò.
anw y'a ye, an baw bée min fò an faw ye,
anw m'o fò e ye bi, e na taa,
an na jò, i na tigè an na.
anw ye hòròn muso ka kuma
dancè dòn nin yòrò in de ye.
an mògò fila min jòlen filè,
kabini ala y'anw da don min,
n'a y'a sòrò, anw de ye cè o cè dòn dinyè na,
ni e de tè, hali n'i ma se timafatu la,
ala m'i tola ti rò.
n'a y'a sòrò, kabini ala y'anw da don min,
n'anw tè cè o cè dòn dinyè na,
ni e babilen tè, hali n'i donna marifa buru kònò bi,
ala m'i nyuman seginna an ma.
anw y'a ye, an baw bée min fò an faw ye,
anw fana b'an syèn ka nin jira e la."
a ko : "amiina."

(a tò bè bò kibaru nataw konò)

tumani yalamu sidibe ye sèbènnikèlaba ye

tumani yalamu sidibe ye kibaru kanubaga nyuman ye. a bë sèbènni caman ci kibaru ma. sèbènw minw kònò-kumaw kanyi. a kakan ni tanuni ye k'a d'a ka timinandiya kòson.

"n'den, n'a fôra k'an ka mógo su tulon, aa, a tulon ni hakili ye dè!" nin cogo in de la, dinyè y'a denkè fòlò laadi don dò.

dinyè y'a denkè fòlò laadi don dò. dinyè denkè fòlò in dun, dangaden tun tè sa nka n'i tun y'a bila balansi numan bolo kan, ka dugawu bila o balansi kelen kinin bolo kan, balansi kinin belo tun b'a numan bolo ta k'a jaso. dinyè denkè fòlò in tun bë ko bée kë dinyè ye majiggin na, nka a tun t'a ka kumaw de don barika la...

o de kòson a ye faantanw den su tulon kòsèbè; o de kòson a ye faamaw den su tulon kòsèbè; e de kòson a ye hali kale den fana su tulon kòsèbè.

nka don min na, a ye tile den ta tulon kèsèbè, aa! a yèrè ta tulon na o don, barisa a sira alikiyama o don.

dinyè ye kasi kan kelen min sérè a den su kunna o kèra dòrònpewu de ye :

"ayi ! ayi ! jaa bangèbaga kan mèn bali sòròli kòrò de ye ko - fèn tè n'bolo - o dun tè dòwèrè ye tindimi laminè fuu kò!"

tumani yalamu sidibe balikukalan kuntigi ka bô san "oacv" tiga ni suman sènè seriwsida segu mara la.

numusira ka daga ko

nin kèra numumuso dò de ye. ale y'a ka daga dila, a y'a ka daga in mun kòsèbè. daga cènyi in kérè, a y'i kan to : jaa sini ne na wari caman sòrò nin daga in na sugu la dè...

a fò fèn o fèn ye dalasi kèmè ni bi naami ye ne tènè e sòrè dè ?

aa ! ala k'e kè, ne mana o sòrò, n'na malo ani sego ani nadiyalan caman san ka n'e kè ncè fakòrò ka tile la fana ye. a fè fakòrò tèna ne kanu kòsèbè o la dè ? aa ! ni fakòrò ko :

ko ne ye kamalentigè de kë k'o na fèn ninw sòrò dun, ne bë mun fò o la sa ?

ayi mangala (ala) tèna sòn o yèrè ma sa.

ale tora o kuma de la fakòrò donna du kònò n'a ka taama bere ye : fiyentò tun don. fakòrò dun sen nana talon daga in na, ka daga in ci, k'a kë fèrèn saba ye.

numumuso nyè da a ka daga cilen kan, a dimina fo k'a nyèji bô. a kenyèna a dusu la, a y'i kanto a cè ma, "walahi ala y'a da ne numusira kan dè. hali ala tun ka ne faga ka sòrò a ma ne di fiyentò ma. walahi ala y'a laban ne ye" !

a ka kuma ninw ye cè dimi, cè n'a ka bere wulila k'a sègèrè, nka ala y'a kë mó gòw donna u ninyögón cè. numumuso in sòrò la sa ka ala deli nin cogo in na :

"èe ala, n'a y'a sòrò e de bë ne fè; e kana bi don in laban ne ninama nyèna dè !" a b'o kuma na tuma min na, i komi a tun jôlen bë bulonda kènèmayan fan de fè, ala y'a kë móbili dò ye sira bila k'i nyèsin a ma. numumuso y'a ye min kë fèn in tèna dèse a ma, ay'i pan ka don bulon kònò, móbili fana ni kalama tèmènna a jô yôrò yèrè la. numumuso y'a ka misòrò bë a kun na, k'a kë k'a wèsi ji cè. a don tò du kònò, a y'i kan to : "sisan mobilitigw koni bée ye fate de ye. e k'a lajè, cè in tun bëna n'bònò n'ni na fuuu !".

i komi nahawa dunbiya b'a fò cego min na sa, cèya ye gundo ye. n'o tè an tun bë numumuse jalaki dè, barisa a ko ala k'a faga, ala ko a b'a faga a ma sòn o ma. ayiwa ne ma dòwèrè

fò dè, ne ko sènèkunya de. ayiwa k'a bô mógo hakili gerrenen dòw la, jòn bë ne jalaki sa ? ne min ko "sènèkunya" ?

tumani yalamu sidibe.